

Parlamentul Republicii Moldova

RAPORT

**privind transparența în procesul decizional în cadrul
Parlamentului Republicii Moldova pentru anul 2024**

Martie, 2025

CUPRINS

<i>ABREVIERI</i>	3
<i>SUMAR EXECUTIV</i>	4
<i>INTRODUCERE</i>	5
<i>I. TRANSPARENȚA LUCRĂRILOR PARLAMENTULUI</i>	6
1.1 <i>Bilanțul activității parlamentare</i>	6
1.2 <i>Avizarea și expertizarea proiectelor de acte legislative</i>	9
1.3 <i>Reprezentarea la Curtea Constituțională și organele de drept</i>	11
<i>II. COOPERAREA DINTRE PARLAMENT ȘI SOCIETATEA CIVILĂ</i>	12
2.1 <i>Informarea părților interesate</i>	12
2.2 <i>Consultarea permanentă</i>	13
2.3 <i>Participarea activă</i>	19
<i>III. EXERCITAREA FUNCȚIEI DE CONTROL PARLAMENTAR</i>	22
3.1 <i>Bilanțul activităților întreprinse în exercitarea funcției de control parlamentar</i> ..	22
3.2 <i>Evaluarea ex-post privind implementarea actelor normative</i>	23
<i>IV. DESCHIDEREA PARLAMENTARĂ</i>	25
4.1 <i>Activități de comunicare și informare</i>	25
4.2 <i>Program de stagii</i>	29
4.3 <i>Petiții și audiențe</i>	29
4.4 <i>Pagina web a legislativului</i>	32
<i>CONCLUZII</i>	34

ABREVIERI

OSC – Organizație a societății civile

ONG – Organizație non-guvernamentală

HP - Hotărârea Parlamentului

PRM – Parlamentul Republicii Moldova

BP – Biroul permanent

SEDD - Sistem Electronic de Distribuire a Documentelor

SI e-Parlament – Sistem Informațional e-Parlament

CNA – Centrul Național Anticorupție

CALM – Congresul Autorităților Locale din Moldova

Art. - articol

SUMAR EXECUTIV

Transparența în procesul decizional înseamnă asigurarea accesului cetățenilor la documentele gestionate de corpul legislativ, precum și posibilitatea de a le consulta în legătură cu adoptarea anumitor acte și reglementări. Într-un sens mai larg, transparența implică deschiderea instituției față de public, prin asigurarea accesului liber la informații, încurajarea participării active în procesul decizional și promovarea unui climat de responsabilitate și încredere politică.

Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public creează cadrul necesar asigurării transparenței instituțiilor publice.

“Transparența procesului decizional în cazul Parlamentului se asigură în conformitate cu Regulamentul acestuia.”

(art.7 pct. (2) din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional)

În scopul informării societății despre numărul deciziilor adoptate de autoritatea publică, recomandărilor recepționate în cadrul procesului decizional, întrunirilor consultative și în conformitate cu art.16 din *Legea nr. 239/2008* menționată supra, autoritățile publice elaborează anual *Raportul privind transparența în procesul decizional*. Raportul are drept scop evaluarea gradului de deschidere, accesibilitate și responsabilitate în procesul decizional al instituției, precum și identificarea soluțiilor pentru consolidarea mecanismelor de participare a societății civile întru elaborarea unor politici eficiente și echitabile, orientate spre nevoile și prioritățile cetățenilor.

Adițional prevederilor legale, în scopul creșterii încrederii societății în procesul de luare a deciziilor, Parlamentul Republicii Moldova este pro-activ și oferă date complexe privind activitatea legislativă.

Parlamentul rămâne deschis pentru dialog și colaborare constructivă cu toți reprezentanții organizațiilor societății civile (OSC), în scopul valorificării mecanismelor de implicare și participare la toate etapele procesului decizional, întru consolidarea legitimității și credibilității sale în fața cetățenilor.

INTRODUCERE

În cadrul unui sistem democratic, transparența și responsabilitatea reprezintă două principii fundamentale care asigură buna funcționare a instituțiilor publice, inclusiv a Parlamentului. Aceste principii sunt esențiale nu doar pentru menținerea încrederii cetățenilor în instituțiile statului, ci și pentru întărirea statului de drept și prevenirea abuzurilor de putere. Aplicarea acestor principii în procesul legislativ contribuie la o guvernare eficientă și responsabilă, în care interesul public primează.

Asigurarea transparenței procesului decizional în cadrul Parlamentului este reglementată de un cadru legal care garantează accesul cetățenilor la informațiile publice, dreptul lor de a participa activ în procesul legislativ și responsabilitatea autorităților față de deciziile pe care le adoptă. În acest context, mai multe acte normative reglementează transparența și participarea publicului în activitatea legislativă. Printre cele mai importante reglementări se numără:

TRANSPARENȚA PROCESULUI DECIZIONAL

Regulamentul
Parlamentului,
adoptat prin
Legea nr.
797/1996

Legea
nr.239/2008
privind
transparența în
procesul
decizional

Legea
nr.148/2023
privind accesul la
informațiile de
interes public

Platforma de
dialog și
participare civică
în procesul
decizional al
Parlamentului
(HP nr. 149/2023)

Astfel, în baza cadrului legal existent, Parlamentul implementează diferite mecanisme de informare, comunicare și de consultare a proiectelor de acte normative cu sectorul asociativ. Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova monitorizează aceste procese pe parcursul anului și elaborează **Raportul anual privind transparența în procesul decizional**, care este plasat ulterior pe pagina web oficială www.parlament.md.

I. TRANSPARENȚA LUCRĂRILOR PARLAMENTULUI

1.1 Bilanțul activității parlamentare¹

Parlamentul este organul reprezentativ suprem al Republicii Moldova și unica autoritate națională legislativă a statului.

- *Biroul permanent al Parlamentului*

Biroul permanent este organul de lucru al Parlamentului, care are dreptul să înainteze propuneri de convocare a ședințelor plenare și să întocmească proiectul ordinii de zi a ședințelor Parlamentului, prezentat spre aprobare în plen.

Pe parcursul anului 2024, Biroul permanent s-a întrunit în **31 de ședințe**, în cadrul cărora **au fost adoptate 30 de hotărâri**.²

- *Ședințe plenare*

În anul 2024, Parlamentul Republicii Moldova și-a desfășurat activitatea în cadrul a două sesiuni parlamentare ordinare și o sesiune extraordinară. În cadrul sesiunilor parlamentare, deputații s-au convocat în **35 de ședințe plenare** (inclusiv 2 continuări), cu o durată totală de peste **236,36 de ore** (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Numărul ședințelor plenare ale Parlamentului 18 ianuarie – 26 decembrie 2024

Sesiunea de primăvară	Sesiunea de toamnă	Sesiune extraordinară/sesiune specială	Total ședințe	Durata ședințelor, ore
21 (160,38 ore)	12 (74,0 ore)	1/1 (0,47/1,11 ore)	35	236,36

– *sesiunea de primăvară* a început la 1 februarie și a durat până la 31 iulie (prima ședință în plen a avut loc la data de 1 februarie 2024, iar ultima – la data de 31 iulie 2024);

– *sesiunea de toamnă*, inaugurată la data de 2 septembrie și finalizată la data de 27 decembrie (prima ședință în plen a avut loc la 13 septembrie, iar ultima – la 26 decembrie 2024);

– *sesiunea extraordinară*, convocată pentru perioada 17-18 ianuarie 2024 (ședința în plen a avut loc la 18 ianuarie);

¹ <https://parlament.md/content/content/SP-Raport-activitate-2024.pdf>

² <https://parlament.md/sedintele-biroului-permanent.nsp>

– *sesiunea specială*, convocată în data de 29 iulie 2024 cu ocazia ședinței solemne consacrate celebrării a 30 de ani de la adoptarea Constituției Republicii Moldova.

Ședințele Parlamentului sunt publice, în afara cazurilor în care, la cererea Președintelui Parlamentului, a unei fracțiuni parlamentare sau a unui grup din cel puțin 5 deputați, se hotărăște, cu votul majorității deputaților prezenți, ca acestea să fie închise.³

Toate cele 35 de ședințe au fost transmise live prin intermediul paginii parlamentului www.parlament.md, canalului de *YouTube*⁴, paginii de *Facebook*⁵ a instituției sau pe www.privesc.eu.

- *Inițiative legislative*

În anul 2024, Secretariatul Parlamentului a înregistrat **401 de proiecte de acte normative**, dintre care 395 de proiecte au fost luate în evidență și completate cu toate documentele aferente, 4 proiecte nu au intrat în procedură legislativă și două au fost restituite autorilor în baza avizului Direcției generale juridice (*tabelul nr. 2*).

Tabelul nr. 2

Numărul proiectelor înregistrate dezagregate pe stadiul de examinare

Proiecte înregistrate	Proiecte intrate în procedură legislativă	Proiecte adoptate	Proiecte în lucru	Proiecte respinse/restituite autorilor	Proiecte retrase/nule
401 ⁶	395	296	94	3/2	2/-

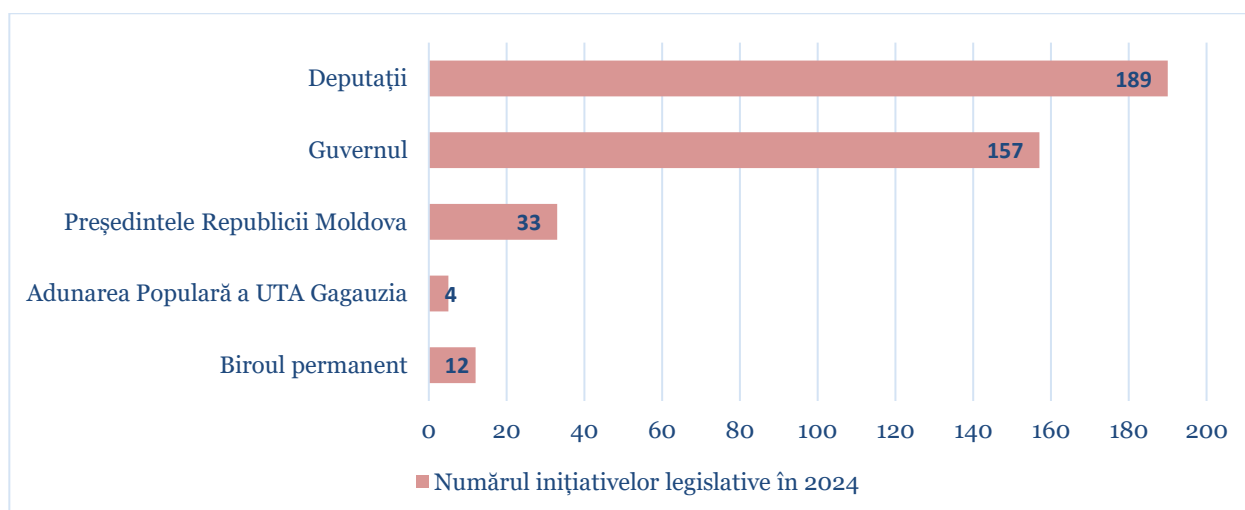
Potrivit Constituției Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994, dreptul de inițiativă legislativă aparține deputaților în Parlament, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia. Astfel, din totalul inițiativelor legislative, **48,10 %** aparțin deputaților în Parlament (*figura nr. 1*).

³ <https://www.parlament.md/CadrulLegal/RegulamentulParlamentului/tabid/294/language/ro-RO/Default.aspx>

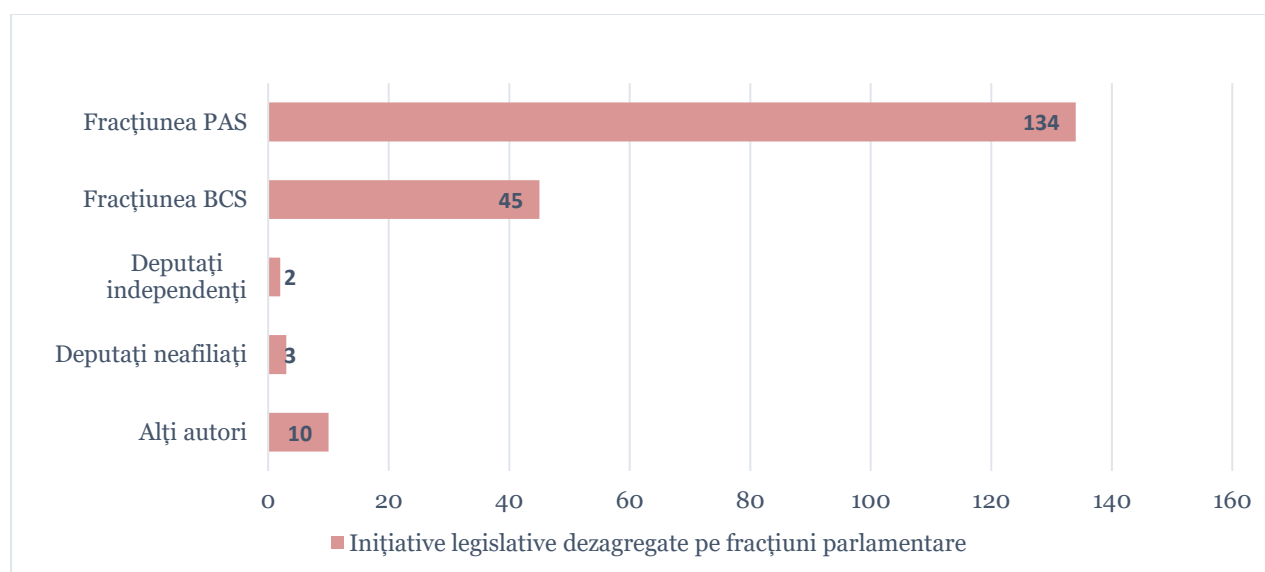
⁴ https://www.youtube.com/watch?v=npDm9tfRYaI&list=PLBlUvEgC6Yxdv5_YNnguKPYaFFnJGqu79D

⁵ <https://www.facebook.com/ParliamentRM>

⁶ Dintre care 4 proiecte nu au intrat în procedura legislativă

Figura nr. 1. Autorii inițiativelor legislative în anul 2024

Din numărul total de inițiative legislative înregistrate de fracțiunile parlamentare, întâietatea o deține fracțiunea ”Partidul Acțiune și Solidaritate”, având înregistrate 134 de inițiative legislative. Fracțiunea PAS este urmată de fracțiunea Blocului Socialiștilor și Comuniștilor cu 45 de inițiative legislative, 2 inițiative legislative înregistrate de deputați independenți și 3 de deputați neafiliați (figura nr. 2).

Figura nr. 2. Inițiative legislative dezagregate pe fracțiuni parlamentare

- *Acte normative adoptate*

În perioada de referință, deputații **au adoptat 323 de acte normative**. Dintre ele, 235 de legi, iar 88 de hotărâri (*tabelul nr. 3*). De asemenea, în 2024, au fost aprobate, în prima lectură, 239 de proiecte de acte normative. De menționat că 50 de acte normative au fost adoptate în regim prioritar și 4 – în regim de urgență.

Tabelul nr. 3

Sinteza actelor normative adoptate în anul 2024

TOTAL – 323 acte normative adoptate	Legi – 235	Conform art. 72 alin. (1) din Constituție	Legi constituționale	1	
			Legi organice	231	
			Legi ordinare	3	
		<i>dintre care:</i>			
		Legi-cadru		49	
		Legi de modificare		125	
		Legi pentru ratificări		57	
		Legi denunțare/retragere din acorduri		4	
		Hotărâri - 88	Hotărâri-cadru		39
			Hotărâri de modificare		22
		Hotărâri de numire/eliberare		27	
Acte aprobate în prima lectură				239	

Din numărul total de proiecte de legi introduse în procedură legislativă în Parlament, în anul 2024, **36 de proiecte de acte normative** au avut ca scop armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene.

1.2. Avizarea și expertizarea proiectelor de acte legislative

Potrivit art. 48 din Regulamentul Parlamentului, după înregistrarea și introducerea în procedură legislativă, proiectele de acte legislative se distribuie spre avizare comisiilor parlamentare permanente, Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului și, după caz, Guvernului, instituțiilor interesate.

Transparența procesului legislativ a fost asigurată prin înregistrarea și plasarea pe pagina web oficială a Parlamentului a documentelor și informațiilor parvenite pe marginea proiectelor de acte normative, cum ar fi: *rapoarte, corapoarte, avize, amendamente etc* (*tabelul nr. 4*).

Tabelul nr. 4

**Statistica prezentării rapoartelor/corapoartelor,
avizelor și amendamentelor la proiectele de acte normative în anul 2024**

Comisia sesizată în fond	Total rapoarte/ corapoarte prezentate	Total avize prezentate
Comisia juridică numiri și imunități	87/21	22
Comisia economie, buget și finanțe	146/32	23
Comisia securitate națională, apărare și ordine publică	49/14	110
Comisia politică externă și integrare europeană	38/79	-
Comisia drepturile omului și relații interetnice	4/7	102
Comisia administrație publică și dezvoltare regională	18/9	159
Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media	22/17	54
Comisia agricultură și industrie alimentară	47/7	58
Comisia protecție socială sănătate și familie	58/19	129
Comisia mediu, climă și tranziție verde	18/13	133
Comisia de control al finanțelor publice	3/1	-
Total comisii	490/219	790
Direcția generală juridică		299
Centrul Național Anticorupție		109
Guvernul		94
Adunarea Populară a Găgăuziei		7
Total		509
Amendamente prezentate de către deputați		278
TOTAL	490/219	1577

1.3. Reprezentarea la Curtea Constituțională și organele de drept

Pe parcursul anului 2024, la solicitarea Curții Constituționale, Direcția generală juridică a elaborat 27 puncte de vedere pe marginea sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, în conformitate cu prevederile articolelor 29 și 30 din Codul jurisdicției constituționale nr. 502/1995. Totodată, la citațiile Curții Constituționale, a fost asigurată reprezentarea Parlamentului la 18 ședințe de examinare a sesizărilor admise de Curte în cadrul proceselor de contencios constituțional.

Cu referire la procese judiciare pe marginea încălcării prevederilor *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional*, menționăm că, în perioada anului 2024, în privința Parlamentului a fost înaintat un proces de judecată, în urma căruia Parlamentul a avut câștig de cauză.

II. COOPERAREA DINTRE PARLAMENT ȘI SOCIETATEA CIVILĂ

Cooperarea dintre Parlament și societatea civilă este un element fundamental într-un stat democratic, având în vedere că aceasta contribuie la creșterea transparenței, responsabilității și eficienței procesului legislativ. Societatea civilă joacă un rol esențial în reprezentarea intereselor publice, promovarea drepturilor fundamentale și asigurarea că deciziile adoptate de Parlament sunt conforme cu nevoile și așteptările cetățenilor.

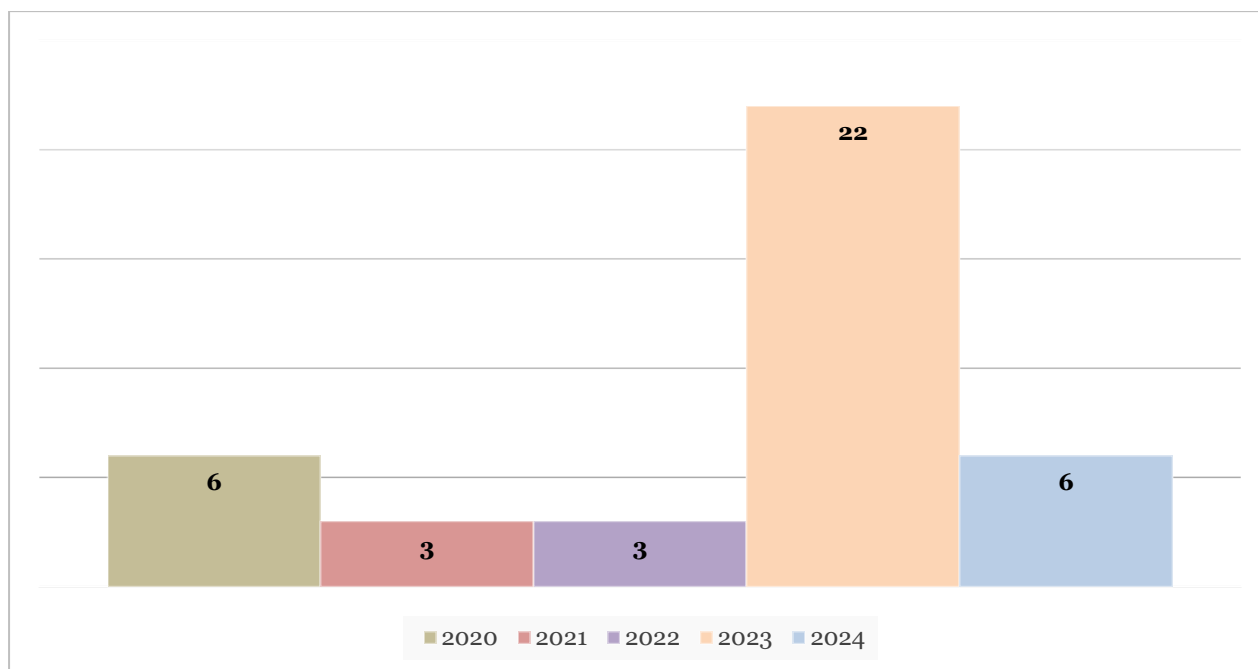
În conformitate cu cadrul legal privind transparența în procesul decizional, Parlamentul implementează diferite mecanisme de colaborare cu sectorul asociativ și de consultare a proiectelor de acte normative.

2.1. Informarea părților interesate

În scopul informării societății despre activitatea Legislativului și implicării sectorului asociativ în actul de guvernare, Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova pe parcursul anului de referință a asigurat plasarea pe pagina oficială a instituției: *a proiectelor de acte normative și propunerilor legislative parvenite la Parlament (395 de proiecte); ordinea de zi a ședințelor în plen (35 de proiecte) și a ședințelor comisiilor permanente (384 de ordini de zi); anunțurile despre organizarea dezbaterilor, audierilor și consultărilor publice a proiectelor de acte normative și a propunerilor legislative cu părțile interesate, precum și a conferințelor, a briefingurilor, a declarațiilor de presă și a altor evenimente desfășurate la Parlament (677 de anunțuri); actele legislative adoptate (323 de acte) etc.*

Întru reprezentarea cât mai largă în Parlament a opiniilor diverselor grupuri de părți interesate, a fost elaborat un Formular de aplicare online, care este plasat pe pagina web oficială a Parlamentului și distribuit lunar prin intermediul rețelelor de socializare în scop informativ. În anul 2024, au fost înregistrate doar **6 solicitări** noi. Comparativ cu anii precedenți, numărul solicitărilor a scăzut considerabil (*figura nr. 3*).

Figura nr. 3. Analiza comparativă a numărului de solicitări ale OSC de a fi incluse în lista părților interesate în perioada 2020-2024

De menționat că lista este deschisă, astfel încât orice organizație neguvernamentală poate solicita să fie înregistrată ca parte interesată de procesul legislativ, în funcție de domeniul său de competență.

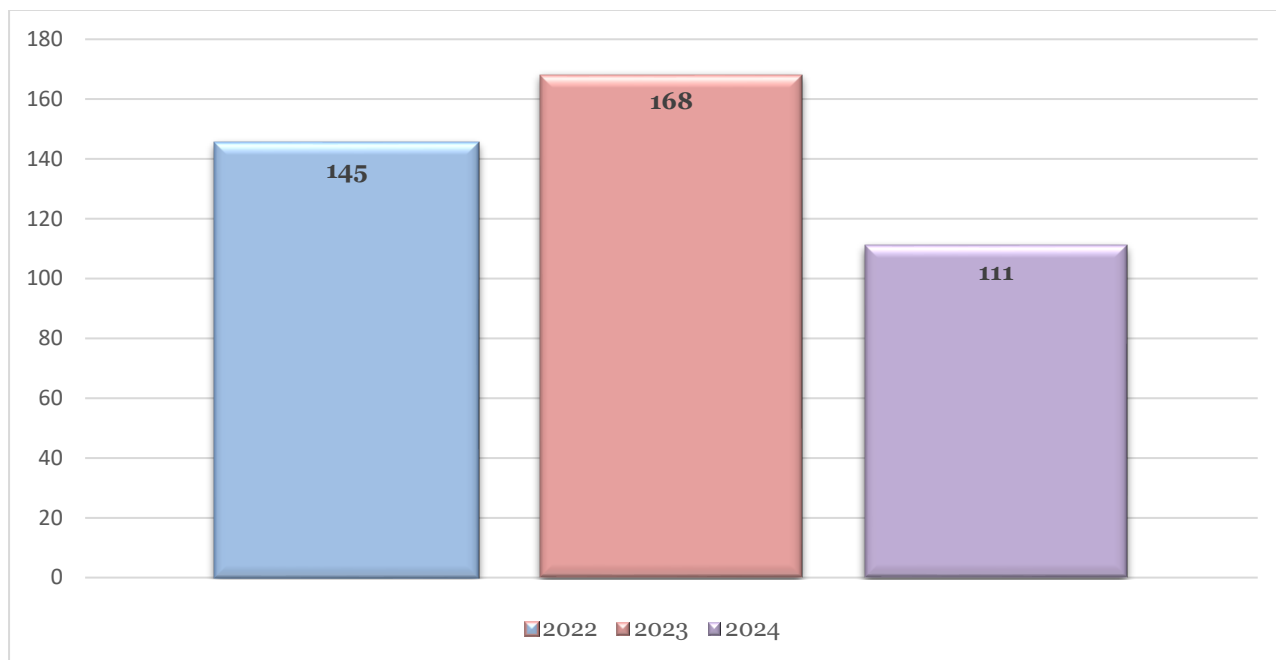
De asemenea, în scopul facilitării cooperării și implicării societății civile în actul decizional, a fost creat un nou canal de informare pe platforma de socializare Viber, apreciat pozitiv de reprezentanții societății civile. Grupul pe Viber este format din 126 de membri, care primesc notificări în timp real despre consultări publice sau alte evenimente organizate la Parlament. În acest grup sunt incluși reprezentanți ai societății civile atât de la nivel central, cât și de la nivel regional/local.

2.2. Consultarea permanentă

Consultarea părților interesate este realizată prin recepționarea și examinarea opiniilor și recomandărilor părților interesate asupra proiectelor de acte normative supuse consultării.

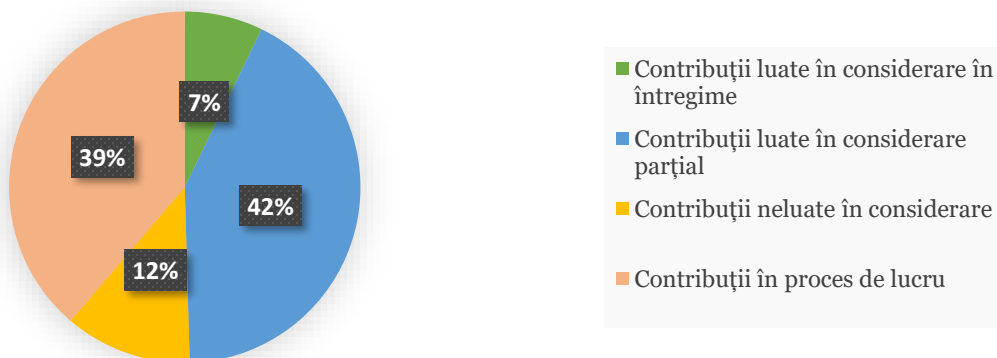
În anul de raportare, reprezentanții societății civile s-au manifestat activ, oferind expertiză în domeniul de competență pe marginea a **55 de proiecte de acte normative**, fiind înregistrate **111 contribuții**. De menționat că în anul de raportare numărul contribuțiilor din partea societății civile este în ușoară scădere, comparativ cu anii precedenți (2022-2023), când s-au înregistrat 145 de contribuții în anul 2022 și 168 de contribuții în anul 2023 (*figura nr. 4*).

Figura nr. 4. Statistica contribuțiilor recepționate pe acte normative de la OSC în perioada 2022 – 2024

Din volumul total al contribuțiilor OSC pe acte normative pentru anul 2024, **49 %** de contribuții au fost acceptate în întregime sau parțial și, urmare a dezbaterilor și consultărilor publice, s-au regăsit în amendamentele proiectelor de lege, **39 %** sunt în proces de examinare în cadrul comisiilor permanente, iar restul contribuțiilor nu s-au regăsit în proiectele de lege (figura nr. 5).

Figura nr. 5. Ponderea contribuțiilor pe acte legislative (111 de contribuții OSC recepționate de comisiile permanente)

În perioada de referință, cele mai multe contribuții au fost recepționate de către *Comisia economie, buget și finanțe (24)*, *Comisia mediu, climă și tranziție verde (21)*, *Comisia securitate națională, apărare și ordine publică (20)* și *Comisia juridică, numiri și imunități (13)* (tabelul nr. 5).

Tabelul nr. 5

Numărul contribuțiilor pe acte normative recepționate de către comisiile permanente în anul 2024

Comisia permanentă	Contribuții luate în considerare în întregime	Contribuții luate în considerare parțial	Contribuții neluate în considerare	Contribuții în proces de lucru	TOTAL
Comisia juridică, numiri și imunități	3	6	1	3	13
Comisia economie, buget și finanțe	-	18	3	3	24
Comisia securitate națională, apărare și ordine publică	-	-	-	20	20
Comisia drepturile omului și relații interetnice	-	-	-	-	0
Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media	-	-	1	6	7
Comisia agricultură și industrie alimentară	-	1	2	9	12
Comisia protecție socială, sănătate și familie	3	4	2	-	9
Comisia administrație publică și dezvoltare regională	1	1	1	-	3
Comisia mediu, climă și tranziție verde	1	17	3	-	21
Comisia politică externă și integrare europeană	-	-	-	-	0
Comisia control al finanțelor publice	-	-	-	2	2
TOTAL	8	47	13	43	111

➤ *Bilanțul cooperării societății civile cu comisiile permanente*

Comisia juridică, numiri și imunități

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:</p> <p><i>Asociația Promo-LEX, Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova – Zubcu Ion, Barbalat Dumitru, Mihai Corj, Alexandru Tănase; Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției; Centrul de Resurse Juridice a Moldovei; Asociația pentru Democrație Participativă (ADEPT); A.O. Institutul de Creație Legislativă LEX SCRIPTA; Coaliția pentru Incluziune și Nediscriminare.</i></p>	<p>13 contribuții OSC recepționate</p>	<p>13 evenimente cu participarea OSC</p>
--	---	---

Comisia economie, buget și finanțe

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:</p> <p><i>Asociația Băncilor din Republica Moldova; Vasile Gondiu, European Business Association; AmCham Moldova; Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova; EFES VITANTA; Idis „Viitorul”; Asociația Patronală a Industriei Ușoare „APIUS”; SA „DAAC - Hermes”; SA „Viorica Cosmetic”.</i></p>	<p>24 contribuții OSC recepționate</p>	<p>15 evenimente cu participarea OSC</p>
--	---	---

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:</p> <p><i>Confederația Națională a Sindicatelor; Asociația pentru Protecția Vieții Private; Asociația Obștească Institutul de Drept Cibernetic; Asociația Națională a Companiilor din domeniul TIC; Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (CAPC); Asociația Veteranilor și Rezerviștilor din Republica Moldova; Reprezentanți ai societății civile (Igor Munteanu, Chiril Moțpan, Alexandr Slusari), Primarul satului Tălnățari – Ion Cârliș; Grupul de lucru a veteranilor de război (C. Covrig ș.a.), N. Grejdieru, locotenent colonel de poliție în rezervă – reprezentant al veteranilor de război din Diasporă; A.O. "Uniunea Națională a Veteranilor Războiului pentru Independență; A.O. "Uniunea Veteranilor de război din Afganistan"; A.O "Asociația Veteranilor și Rezerviștilor din Republica Moldova"; A.O. "Credință Patriei"; A.O. "Asociația Veteranilor Brigăzii de poliție cu Destinație Specială "Fulger; Macovei Sergiu- Președintele veteranilor din Afghanistan, sec. Buiucani, mun. Chișinău; A.O. "Uniunea Națională a Veteranilor Războiului pentru Independență</i></p>	<p>20 contribuții OSC recepționate</p>	<p>11 evenimente cu participarea OSC</p>
--	---	---

<p><i>Republicii Moldova, r-nul Sângerei; Uniunea Veteranilor de Război a Republicii Moldova "UVRRM"- Anenii Noi; A.O. "Sfântul Gheorghe Biruitorul" a Veteranilor de război pentru apărarea integrității teritoriale și independenței RM, r-nul Cimișlia.</i></p>		
--	--	--

Comisia protecție socială, sănătate și familie

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:</p> <p><i>AO "Mensana"; AO "Uniunea Cernobil din Moldova; AO Centrul National de Prevenire a Abuzului față de Copii; Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică; Oficiul Consiliului Europei la Chișinău; Asociația Medicilor Rezidenți din Moldova USMF „N. Testemițanu”; Asociația Medicilor de Familie; Agenția de Transplant; Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (CAPC); Centrul de Drept al Femeilor (CDF); Platforma pentru Egalitate de Gen; Consiliul de experți pe lângă Comisia protecție socială, sănătate și familie; Școala de Management în Sănătate; Cabinetul Avocatului „Străisteanu Doina Ion”.</i></p>	<p>9 contribuții OSC recepționate</p>	<p>29 evenimente cu participarea OSC</p>
--	--	---

Comisia agricultură și industrie alimentară

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:</p> <p><i>Asociația Băncilor din Moldova; S.R.L. „Art Meat Company”; „Diaztech” SRL; A.O. „Asociația Experților și Evaluatorilor din Republica Moldova; Asociația „Forța Fermierilor”; Congresul pentru protecția animalelor din Moldova; Veaceslav Gheorghiu, președinte al Cooperativei de Întreprinzător „ALMONDS COMPANY”; Societatea de Pediatrie din Republica Moldova; Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (CAPC); Asociația Patronală „Camera de Comerț Americană din Moldova” (AmCham Moldova) și Asociația Companiilor din Domeniul TIC (ATIC) (Demers comun).</i></p>	<p>12 contribuții OSC recepționate</p>	<p>2 evenimente cu participarea OSC</p>
---	---	--

Comisia administrație publică și dezvoltare regională

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:</p> <p><i>Congresul Autorităților Locale din Moldova; Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova; A.O. Asociația Pentru Siguranță Urbană și Mediere Din Moldova; S.A. „Apă-Canal Chișinău”; Valeria Gîncu – Arhitect.</i></p>	<p>3 contribuții OSC recepționate</p>	<p>11 eveniment cu participarea OSC</p>
---	--	--

Comisia de mediu, climă și tranziție verde

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:</p> <p><i>A.O. „Societatea Vânătorilor și Pescarilor din Moldova”; Societatea pentru Protecția Păsărilor și a Naturii; Asociația Producătorilor de Carne de Porc; Asociația Obștească „EcoContact”; A.O. „Societatea Umană”; Asociația Patronală „Camera de Comerț Americană din Moldova”; S.A. „Lafarge - ciment Moldova”; Partidul Verde Ecologist; Asociația Businessului European (EBA); Premier Energy; AmCham Moldova; Asociația Patronală „Camera de Comerț Americană din Moldova”; Avocat Eugeniu Bejenaru; Asociația Patronală a Întreprinderilor din Domeniul Minier; Institutul de Geologie și Seismologie USM; Concernul Republican de Producție a Materialelor de Construcție „INMACOM”; Oficiul Național al Viei și Vinului.</i></p>	<p>21 contribuții OSC recepționate</p>	<p>12 evenimente cu participarea OSC</p>
---	---	---

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:</p> <p><i>Centru de Politici Culturale; AO Institutul de Creație Linguistică „LEX SCRIPTA”; „Bright Communications” SRL (instituția media „Realitatea”); Uniunea Avocaților; „Cabinetul Avocatului Sergiu Costin”; S.A. Moldtelecom; Asociația Națională a Companiilor din Domeniului TIC (ATIC); Asociația Investitorilor Străini (FIA); Asociația Patronală „Camera de Comerț Americană din Moldova” (AmChamMoldova); Orange Moldova S.A.</i></p>	<p>7 contribuții OSC recepționate</p>	<p>9 evenimente cu participarea OSC</p>
--	--	--

Comisia drepturile omului și relații interetnice

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:</p> <p><i>Biserica Ortodoxă.</i></p>	<p>1 contribuții OSC recepționate</p>	<p>23 evenimente cu participarea OSC</p>
---	--	---

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:</p> <p><i>Pe parcursul anului 2024, Comisia nu a recepționat careva propuneri sub formă de contribuții din partea societății civile în privința proiectelor de lege examinate și propuse Plenului Parlamentului spre adoptare.</i></p>	<p>0 contribuții OSC recepționate</p>	<p>33 evenimente cu participarea OSC</p>
---	--	---

Comisia politică externă și integrare europeană

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:</p> <p><i>Interacțiunea dintre Comisia politică externă și integrare europeană a Parlamentului cu organizațiile societății civile din domeniul politicii externe nu are un caracter sistemic, dar se realizează în măsura interesului manifestat în procesul examinării unor proiecte de legi mai complexe și în cadrul audierilor în Comisie a reprezentanților Guvernului. În acest sens, Comisia examinează și monitorizează cu atenție pozițiile și propunerile societății civile în raport cu unele subiecte examinate în ședințe, cât și rapoartele alternative ale acestora cu privire la implementarea Acordului de Asociere RM – UE.</i></p> <p><i>Totodată, Comisia reiterează deschiderea față de o cooperare transparentă cu reprezentanții societății civile prin promovarea unui mecanism eficient de comunicare și cooperare care poate contribui esențial la eficientizarea procesului legislativ.</i></p>	<p>- contribuții OSC recepționate</p>	<p>- evenimente cu participarea OSC</p>
---	---	---

Comisia control al finanțelor publice

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:</p> <p><i>Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției; Asociația Obștească Societatea de Pediatrie din RM.</i></p>	<p>2 contribuții OSC recepționate</p>	<p>5 evenimente cu participarea OSC</p>
---	--	--

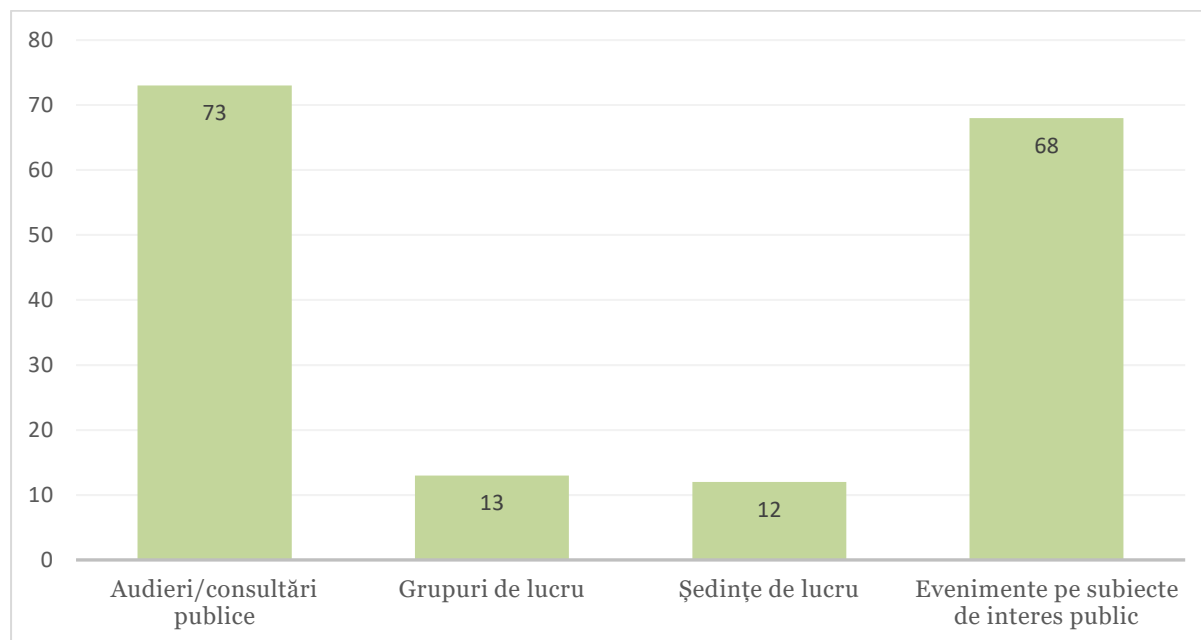
2.3. Participarea activă

Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996, acordă comisiilor parlamentare permanente sesizate în fond putere discreționară în organizarea audierilor și consultărilor publice a proiectelor de acte legislative. De asemenea, consultarea părților interesate asupra proiectelor de acte normative se efectuează în conformitate cu Legea nr.

239/2008 privind transparența în procesul decizional și prin Hotărârea Parlamentului nr. 149/2023 privind aprobarea Platformei de dialog și participare civică în procesul decizional al Parlamentului, conform căreia comisiile asigură accesul societății civile la ședințele de lucru și consultările/audierile publice organizate de acestea.

Astfel, în anul 2024 au avut loc **168 de evenimente** organizate la nivelul comisiilor permanente cu participarea reprezentanților societății civile, dintre care 73 audieri/consultări publice inițiate de către comisiile permanente și deputați; 13 grupuri de lucru; 12 ședințe de lucru, precum și 68 de evenimente pe subiecte de interes public (mese rotunde, conferințe, ateliere de lucru) cu participarea membrilor comisiilor permanente și secretariatelor acestora (*figura nr. 6*).

Figura nr. 6. Evenimente cu participarea reprezentanților OSC

Numărul în scădere atât a contribuțiilor societății civile, cât și a evenimentelor organizate de comisiile permanente cu participarea societății civile este cauzat de faptul că anul 2024 a fost un an electoral.

Totodată, în scopul implementării prevederilor Hotărârii Parlamentului nr. 149/2023 privind Platforma de dialog și participare civică la procesul decizional al Parlamentului, precum și a Hotărârii Biroului permanent nr. 35/2023 privind Regulamentul - cadru de organizare și funcționare a consiliilor de experți pe lângă comisiile permanente ale Parlamentului, comisiile permanente au inițiat procedura de elaborare a propriului regulament și creare a consiliilor de experți. Pe pagina web a instituției au fost plasate anunțuri despre crearea consiliilor de experți pe lângă comisiile permanente, precum și au fost transmise email-uri tuturor părților interesate, conform listei. Astfel, în anul de raportare, 9 comisii permanente au constituit consilii de experți, unele dintre acestea s-au întrunit în mai multe ședințe de lucru.

Reamintim că consiliile de experți sunt create ca entități consultative, formate din reprezentanți ai societății civile, mediului academic și altor părți interesate, care vin să contribuie la îmbunătățirea cadrului legal național prin elaborarea de expertize și analize din domeniul de competență.

Tradițional, și în anul 2024, în luna decembrie, a fost organizată Conferința anuală ”Cooperarea dintre Parlament și societatea civilă”, în cadrul căreia au participat peste 100 de invitați (deputați, ambasadori, parteneri de dezvoltare și reprezentanți ai societății civile). În cadrul Conferinței au fost abordate subiecte precum: *bunele practici de cooperare dintre Parlament și societatea civilă; societatea civilă – element cheie în procesul de aderare al Republicii Moldova la Uniunea Europeană; modele de cooperare.*

Urmare a celor două sesiuni desfășurate în cadrul Conferinței anuale, s-a reiterat că implicarea societății civile în procesul decizional este necesară și importantă pentru a aduce plus valoare actului de guvernare.

În acest sens, părțile participante la Conferința anuală au trasat un șir de concluzii și recomandări: sporirea nivelului de participare a societății civile atât la etapa elaborării inițiativelor legislative, cât și la monitorizarea implementării politicilor, control parlamentar; asigurarea bunei desfășurări a consultărilor, dezbaterilor și audierilor publice; dezvoltarea cooperării în vederea promovării agendei europene.

III. EXERCITAREA FUNCȚIEI DE CONTROL PARLAMENTAR

3.1. Bilanțul activităților întreprinse în exercitarea funcției de control parlamentar⁷

Parlamentul exercită funcția de control parlamentar asupra implementării și executării legilor de către autoritățile statale. În scopul realizării eficiente a funcției de control parlamentar, Parlamentul prin intermediul Secretariatului Parlamentului efectuează:

- sistematizarea, evidența și controlul moțiunilor, întrebărilor, interpelărilor și răspunsurilor la acestea;
- organizarea audierilor parlamentare desfășurate în cadrul ședințelor Parlamentului;
- monitorizarea controlului asupra executării dispozițiilor din actele normative adoptate;
- evidența rapoartelor organelor centrale de specialitate ale administrației publice și ale organelor formate de Parlament și asigurarea plasării lor pe pagina web oficială;
- evidența și monitorizarea prezentării rapoartelor comisiilor de anchetă, ale comisiilor speciale și ale grupurilor de lucru formate prin hotărâri de Parlament.

În anul 2024, în cadrul *Orei întrebărilor* au fost înregistrate 5 întrebări adresate de către deputați, cu recepționarea răspunsurilor ulterioare (tabelul nr. 6).

Tabelul nr. 6

Numărul întrebărilor și interpelărilor adresate de către deputați luate în evidență

TOTAL întreb.	Numărul răspunsurilor primite la întrebări					TOTAL interp.	Numărul răspunsurilor primite la interpelări				
	Primate				restante		primite				restante
	în scris	în plen	în plen și în scris	TOTAL răspuns.			în scris	în plen	în plen și în scris	TOTAL răspuns	
5	5	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-

În perioada de referință au fost recepționate **50 de rapoarte**⁸, dintre care **27 rapoarte** au fost examinate la ședințele în plen ale Parlamentului, fiind adoptate **19 hotărâri de Parlament**, iar **34 rapoarte** au fost examinate în comisiile permanente (tabelul nr. 7).

⁷ <https://parlament.md/rapoarte-de-activitate.nspx>

⁸ <https://parlament.md/rapoarte-ale-institu-iilor-de-stat.nspx>

Tabelul nr. 7

Număr de rapoarte ale organelor centrale de specialitate ale administrației publice și ale celor formate de Parlament luate în evidență și dezbătute în comisii/plen

Numărul rapoartelor prezentate Parlamentului	Numărul rapoartelor care se prezintă în plenul Parlamentului	Numărul rapoartelor care au fost examinate în plenul Parlamentului	Numărul rapoartelor examinate în comisiile permanente
50	22	27	34

În perioada vizată au fost organizate și desfășurate **2 audieri parlamentare** și a fost luată în evidență o **moțiune de cenzură**, care a fost admisă în procedura legislativă și a fost organizată dezbaterile acesteia în cadrul ședinței în plen a Parlamentului. **Moțiunea simplă** nu a fost supusă dezbaterilor din motiv că nu a întrunit numărul necesar de voturi pentru a o pune spre dezbateri în Parlament.

În anul 2024, prin decizia Parlamentului au fost constituite **3 comisii speciale** (*Comisia specială de organizare și desfășurare a concursului public pentru selectarea candidaților la funcția de membru al Consiliului pentru egalitate, Comisia specială pentru identificarea măsurilor privind depășirea crizei din domeniul agriculturii, Comisia specială pentru selectarea candidaturilor la funcția de membru al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratamentelor Inumane sau Degradante, constituită la finalul anului 2024*).

3.2. Evaluarea ex-post privind implementarea actelor normative

În scopul consolidării funcției de evaluare ex-post privind implementarea actelor normative, în temeiul art. 111 din Regulamentul Parlamentului, a fost elaborat și aprobat *Planul de evaluare ex-post pentru anul 2024* (aprobat prin Hotărârea Biroului permanent nr. 23/2022), care a fost publicat pe pagina web oficială a Parlamentului.

Evaluarea ex-post de impact ține de eficiența actului normativ și verifică dacă, prin aplicarea acestuia, a fost atins scopul trasat. Conform anexei nr. 1 a Planului de evaluare ex-post a actelor normative, au fost identificate *14 acte normative* pasibile pentru evaluarea ex-post de impact, propuse de 7 comisii permanente. În perioada de referință au fost realizate evaluări ex-post de impact pentru 7 dintre aceste acte normative, după cum urmează: *Legea nr. 273/1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte; Legea nr. 1245/2002 cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei; Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat; Legea nr. 219/2018 cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri; Legea nr. 142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate; Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală (pe partea ce ține de competențele autorităților); Legea nr. 142/2005 privind aprobarea*

Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, ciclul I.

Suplimentar, Comisia administrație publică și dezvoltare regională și Comisia securitate națională, apărare și ordine publică au realizat evaluarea ex-post de impact asupra actelor normative, care nu au fost incluse în Planul de evaluare pentru anul 2024, și anume: *Legea nr.435/2006 privind descentralizarea administrativă și Legea nr.1024/2000 privind cetățenia Republicii Moldova.*

Direcția generală juridică a realizat *evaluarea ex-post juridică a 16 acte normative*⁹ din 19 propuse. Urmare a modificării cadrului normativ în vigoare, evaluarea a trei acte normative a devenit irelevantă.

⁹ <https://parlament.md/ns-newsarticle-evaluarea-ex-post-privind-implementarea-actelor-normative-2024.nspx>

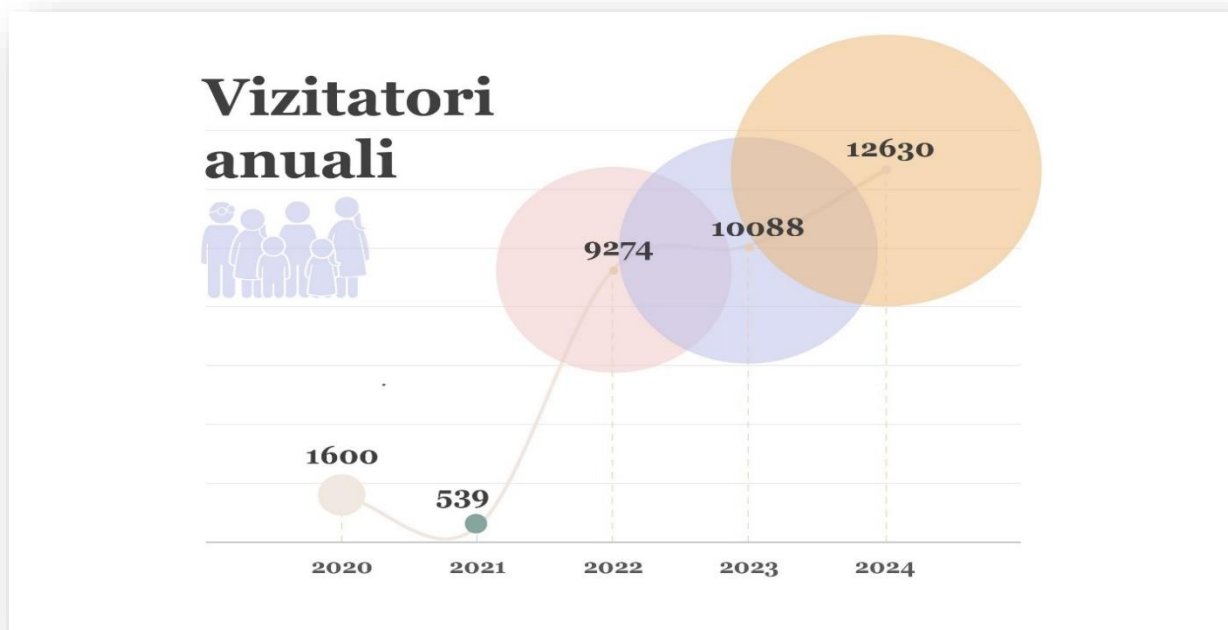
IV. DESCHIDEREA PARLAMENTARĂ

4.1. Activități de comunicare și informare¹⁰

Activitățile de comunicare desfășurate în 2024 au ținut să apropie instituția parlamentară de oameni, să-i convingă să se implice mai activ în procesul decizional, să sporească transparența Parlamentului și să crească gradul de încredere în instituție. Eforturile de a spori vizibilitatea instituției parlamentare au fost transpuse într-un șir de activități de comunicare, care au avut drept scop informarea și educarea opiniei publice.

Vizitele de informare la Parlament s-au bucurat de un interes crescut din partea oamenilor și în 2024, an în care Parlamentul a înregistrat o nouă cifră-record de vizitatori. Pe parcursul anului au fost desfășurate **414 vizite**, în cadrul cărora **12 630 de persoane** au vizitat instituția parlamentară (*figura nr. 7*). Din 2014, când a fost inițiat programul de vizite în Parlament, aproape 70 000 de oameni au beneficiat de tururi ghidate la Parlament.

Figura nr.7. Dinamica numărului de vizitatori la Parlament pentru anii 2020 – 2024

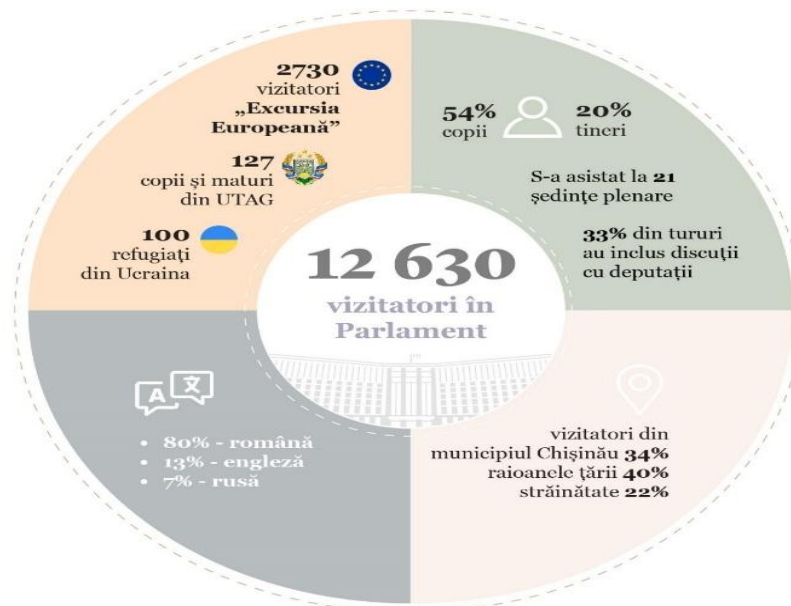
¹⁰ <https://parlament.md/content/content/SP-Raport-activitate-2024.pdf>

În 2024, aproape 80 % din tururile ghidate au fost desfășurate în limba română, 12,8 % - în limba engleză, 7 % - în limba rusă. De asemenea, a fost desfășurat un tur ghidat în limba italiană.

Parlamentul a fost vizitat de oameni din toate raioanele țării, inclusiv din localitățile de pe malul stâng al Nistrului. 34 % dintre vizitatori au fost locuitori ai capitalei, iar aproape 40 % – cetățeni din alte localități din țară. De asemenea, au fost vizitatori din peste 30 de țări. Printre acestea figurează Statele Unite ale Americii, Franța, România, Suedia, Norvegia, Finlanda, Germania, Lituania, China, India, Kazahstan, Portugalia, Puerto Rico etc.

Potrivit informațiilor de bilanț, din numărul total de beneficiari ai tururilor ghidate, jumătate (54 %) au fost copii și o cincime (20 %) – studenți. În 2024, în cadrul a 136 de vizite de informare, cetățenii au avut posibilitatea să discute cu deputații, iar beneficiarii a 21 de vizite au participat la ședința plenară a Parlamentului. Anul trecut, instituția parlamentară a fost vizitată de circa 100 de copii și maturi refugiați din Ucraina (*figura nr. 8*).

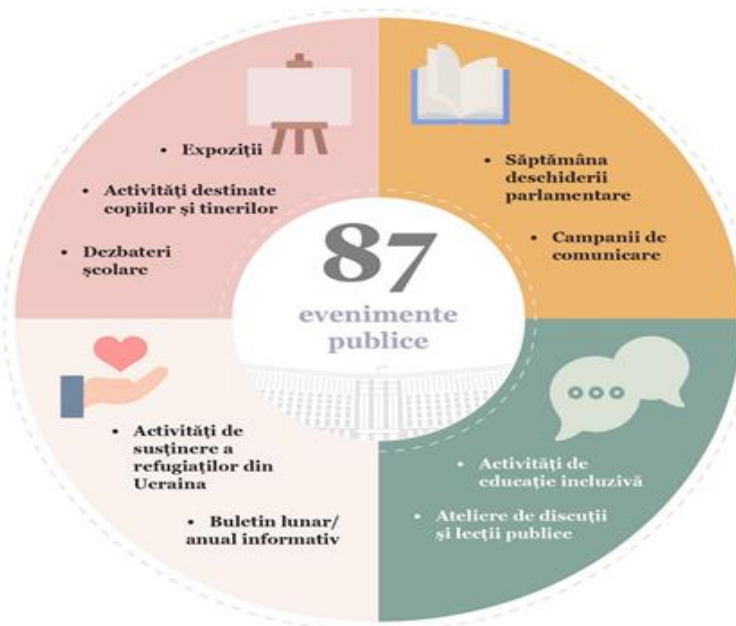
Figura nr. 8. Profilul vizitatorilor Parlamentului

Pe parcursul anului 2024 au fost organizate **87 de evenimente publice** (*figura nr. 9*), cu scopul de a sensibiliza opinia publică, a implica cetățenii în diverse activități, a apropia instituția parlamentară de oameni, a o face mai deschisă și mai prietenoasă. Parteneriatele cu diverse instituții publice și private, cu organizații internaționale și organizații ale societății civile au permis organizarea unor activități de comunicare, dar și mobilizarea mai multor resurse, inclusiv financiare și educaționale, pentru a implica un public mai larg.

Printre activitățile de comunicare desfășurate pe parcursul anului de referință s-au regăsit o serie de evenimente focusate pe implicarea activă a cetățenilor în procesul decizional și consolidarea democrației participative. Este vorba de o serie de activități de incluziune socială, de susținere a diferitor grupuri vulnerabile din societate, de susținere a copiilor și tinerilor talentați, de popularizare a datelor și evenimentelor importante din istoria Republicii Moldova, de încurajare a oamenilor de cultură, de informare despre parcursul european al țării noastre, de integrare a refugiaților din Ucraina, de deschidere parlamentară.

Figura nr. 9. Activități de comunicare

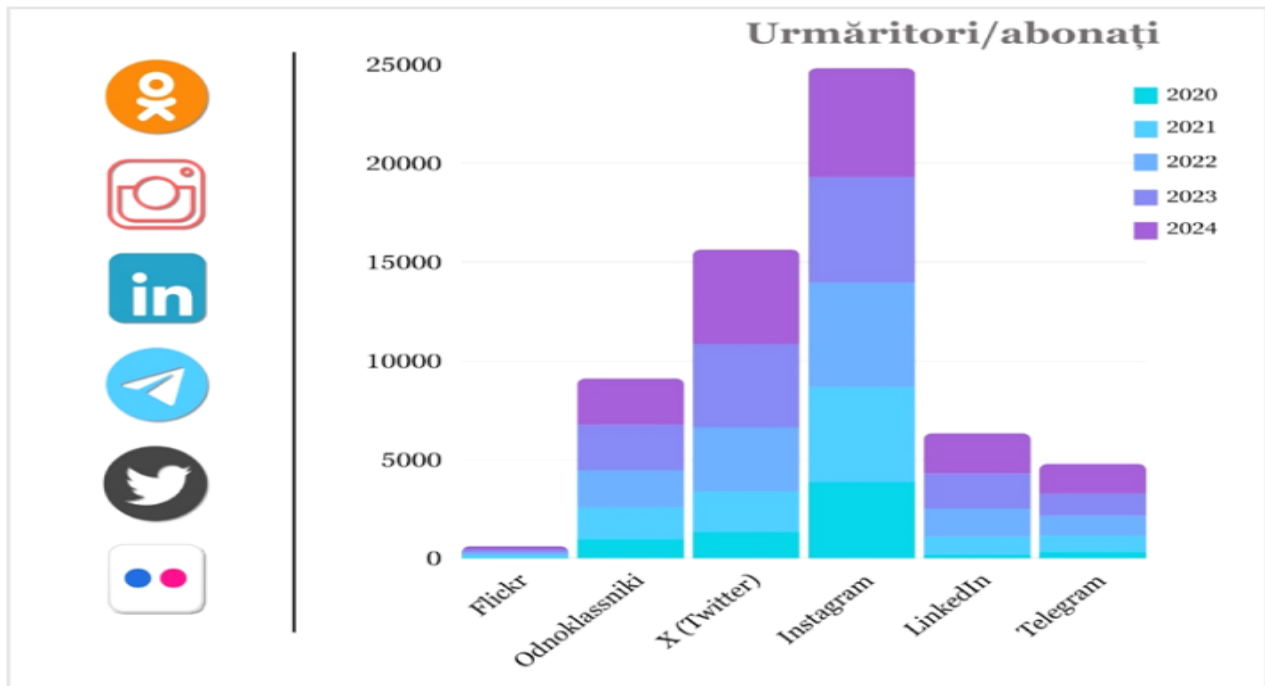

Printre cele mai importante *activități de comunicare și informare* se regăsesc următoarele: *Ziua Ușilor Deschise; Săptămâna deschiderii parlamentare; Expoziții; Activități de incluziune socială și educație incluzivă; Ateliere de discuții și lecții publice, cu implicarea deputaților și a vizitatorilor, organizate în contextul diferitor evenimente; Activități destinate copiilor și tinerilor; Activități de comunicare, sensibilizare și susținere a refugiaților din Ucraina; Buletinul lunar/anual al Parlamentului.*

Se conturează o dinamică pozitivă a accesării rețelelor sociale ale Parlamentului. La finalul anului 2024, numărul total al vizitatorilor unici și abonaților pe conturile oficiale ale Parlamentului de pe rețelele sociale era de **183 097**, fiind în creștere continuă (*figura nr. 10*). Comparativ cu anul 2023, creșterea numărului de abonați/urmăritori este de 1 % sau numeric de circa 4 300.

Cea mai mare creștere procentuală o înregistrează contul de pe Telegram (+37%), care conține informație sumară despre principalele evenimente desfășurate la Parlament, urmată de rețelele LinkedIn și X, cu conținut ajustat, în mare parte, în limba engleză.

Figura nr. 10. Conturile/paginile oficiale de pe rețelele sociale pentru anii 2020 – 2024

Cea mai populară rețea socială rămâne a fi în continuare Facebook, care, chiar dacă înregistrează o creștere a numărului de urmăritori, 149 875 în anul 2024, are o descreștere la capitolul impact, probabil din cauza algoritmului modificat.

Dintre conturile și paginile oficiale ale Parlamentului pe rețelele de socializare cele mai utilizate de jurnaliști sunt Facebook, Youtube și Telegram. Platforma www.multimedia.parlament.md rămâne a fi cea mai utilizată de reprezentanții mass-media.

Turul virtual al clădirii - <https://virtualtur.parlament.md/>. Este primul tur virtual în 360° al clădirii Parlamentului, efectuat în parteneriat de echipele de comunicare și IT cu un tânăr talentat. Îmbinând o serie de imagini panoramice, turul virtual oferă posibilitatea de a vizualiza interiorul clădirii Parlamentului și oferă informații interesante despre diverse locații din edificiu. Astfel, persoanele care nu pot ajunge la Parlament au ocazia să exploreze cu ușurință, prin intermediul telefonului, tabletei, calculatorului, cele mai importante încăperi din clădire, printre care sala de ședințe plenare, sala Europa, muzeul instituției ș.a.

Oficiul teritorial de informare a Parlamentului (OTIP) Comrat. Pe parcursul anului 2024 a organizat 35 de evenimente (sesiuni de informare, ateliere de discuții, dezbateri, audiență a cetățenilor, alte activități de comunicare), în 11 localități, la care au participat circa 1088 de persoane și au fost implicați 11 parlamentari. Deputații Doina Gherman, Liliana Nicolaescu-Onofrei, Natalia Davidovici, Marcela Nistor, Eugeniu Sinchevici, Oazu Nantoi, Maria Pancu, Mihail Druță, Angela Munteanu-Pojoga, Vitali Gavrouc și Ina Coșeru au participat la evenimente organizate de OTIP Comrat, inclusiv la dezbateri regionale, organizate împreună cu autoritățile locale și ONG-urile locale, și au primit în audiență cetățenii din zona de competență a Oficiului teritorial de informare.

4.2. Program de stagii

În perioada de raportare, au fost organizate, în conformitate cu cerințele Regulamentului cu privire la organizarea și desfășurarea stagiilor plătite în serviciul public, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 532/2023 – **2 programe de stagii plătite**.

Au fost identificate 14 locuri de desfășurare a stagiilor plătite în cadrul Secretariatului. Astfel, au fost depuse 77 de dosare, urmare desfășurării concursului de selectare au fost admiși 11 stagiați. La finalizarea programelor, în baza raportului de evaluare a rezultatelor și a calificativului de evaluare acordat, au fost înmânate 8 certificate de participare, inclusiv 4 certificate de participare pentru stagiații absolvenți ai I-ei ediții de stagii plătite (inițiate în anul 2023).

De asemenea, în cadrul Secretariatului Parlamentului s-au desfășurat stagii de practică. Pe parcursul anului 2024 au fost organizate/coordonate și documentate 12 stagii de practică, realizate de studenți ca parte integrantă a procesului educațional în scopul aprofundării cunoștințelor teoretice acumulate pe parcursul anilor de studii și formării competențelor stabilite de Cadrul Național al Calificărilor din Republica Moldova.

4.3. Petiții și audiențe

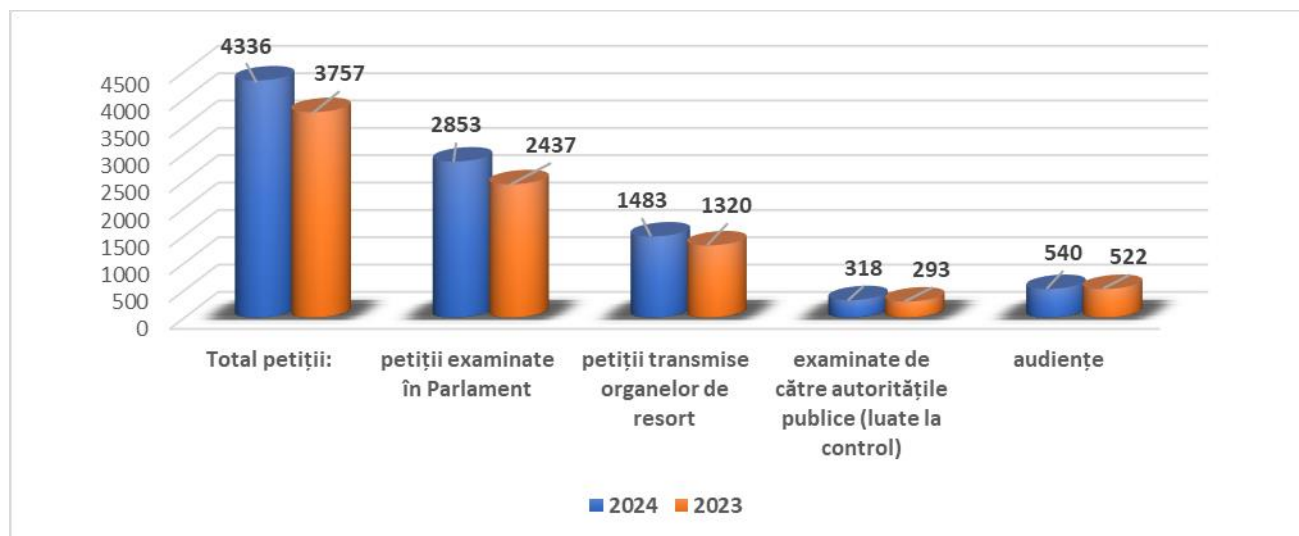
Pentru asigurarea realizării dreptului constituțional al cetățenilor la petiționare, Secretariatul Parlamentului a oferit cetățenilor suport în procesul de petiționare, de acordare a audiențelor și a consultanțelor (*figura nr. 11*).

În perioada de referință, Secretariatul Parlamentului a înregistrat **4336** de petiții și adresări verbale, în care petiționarii din localitățile republicii, dar și din străinătate, au abordat **6406** de chestiuni.

Din numărul total al solicitărilor, 3634 au fost petiții scrise (83,8%) și 702 – adresări verbale (în cadrul audiențelor și apelurilor telefonice) (16,2%). De asemenea, pe parcursul anului au fost audiați 540 cetățeni și întocmite 540 procese-verbale. Au fost recepționate

83 solicitări de acces la informație. Dintre acestea, 42 au fost soluționate integral, 3 parțial, 24 readresate organelor competente și 14 nu au fost examinate, întrucât nu îndeplineau cerințele legale.

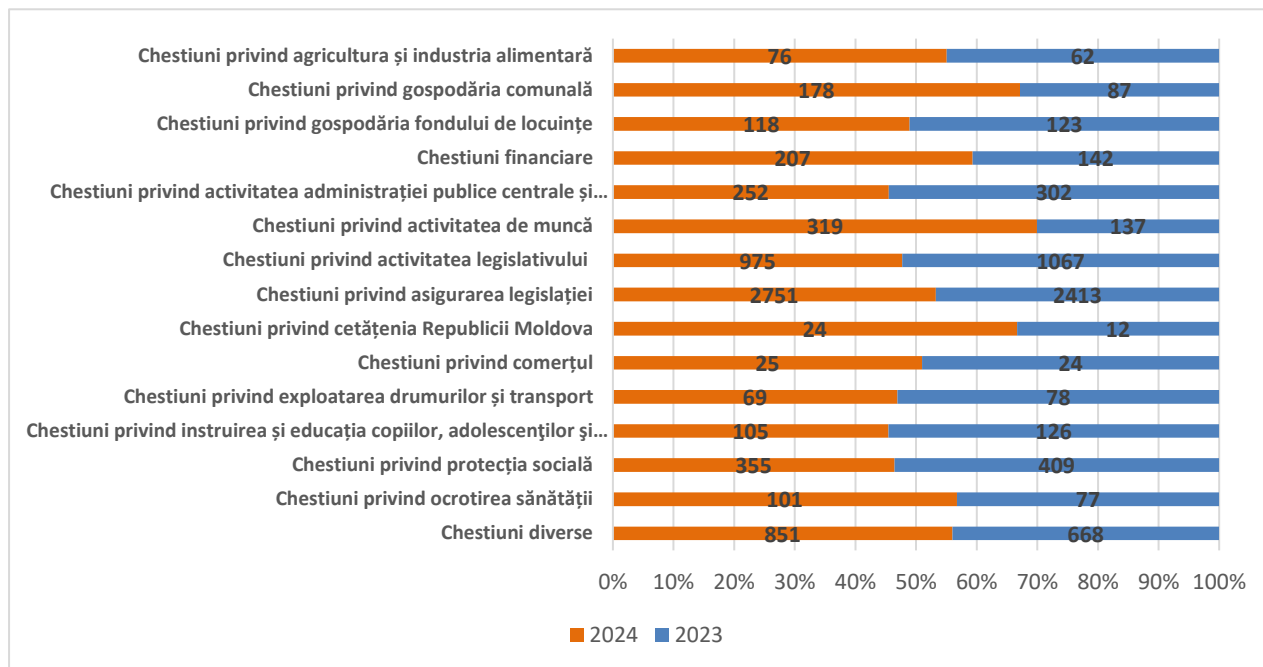
Figura nr. 11. Distribuirea petițiilor după modul de examinare și soluționare a acestora în anul 2024, comparativ cu anul 2023

În cadrul Parlamentului au fost examinate **2853 petiții (66%)**. Soluționate au fost 1207 petiții. Din numărul total de petiții examinate în Parlament, 773 au fost examinate în comisiile permanente și în fracțiuni, 179 au fost examinate de către subdiviziunile Secretariatului Parlamentului, iar un număr de 1901 de petiții au fost examinate în Direcția petiții și audiențe.

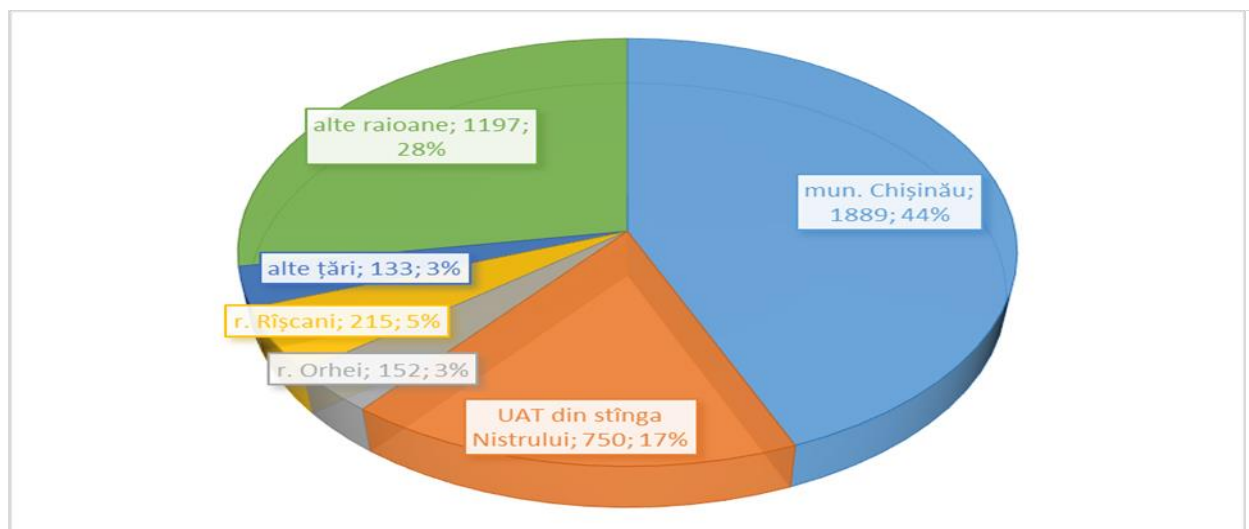
Analiza datelor statistice din ultimii ani privind petițiile adresate conducerii Parlamentului denotă un număr relativ constant de adresări, tematicile celor mai multe dintre ele rămânând aceleași: pretinsele încălcări ale dreptului de acces liber la justiție, ale dreptului la securitate și demnitate personală, ale dreptului la asistență medicală și la protecție socială, nerespectarea dreptului la proprietatea privată, probleme privind dezvoltarea infrastructurii, propuneri de modificare a legislației și control parlamentar, probleme ce țin de domeniul agriculturii, cele privind activitatea administrației publice centrale și locale etc. (figura nr. 12).

Figura nr. 12. Distribuirea numărului de petiții în funcție de problemele abordate în anul 2024, comparativ cu anul 2023

Analiza numărului de petiții și adresări verbale ale cetățenilor conform criteriului teritorial denotă că cele mai multe dintre acestea au parvenit din municipiul Chișinău – 1889 (44%), după care urmează UAT din stânga Nistrului – 750 (17%), raionul Râșcani – 215 (5%), raionul Orhei – 152 (3,5%) (figura nr. 13).

Figura nr. 13. Repartizarea teritorială a petițiilor parvenite în anul 2024

4.4. Pagina web a legislativului¹¹

Accesul la documentele oficiale ale Parlamentului are loc prin intermediul paginii oficiale – www.parlament.md, unde este expusă toată informația aferentă atât procesului legislativ (*proiectele de legi cu documentele adiționale acestora, informațiile despre ședințele comisiilor permanente, ale comisiilor de anchetă, despre ședințele plenare, consultările și audierile publice asupra unor proiecte de legi etc.*), cât și altor procese specifice instituției legislative (*achiziții publice, rapoarte relevante activității instituției*). De asemenea, pagina oficială reflectă informația despre conferințele de presă, evenimentele de informare și culturale, întâlnirile de rang înalt etc. Aceste evenimente sunt transmise în regim live pe canalele oficiale ale Parlamentului, pe platformele: *YouTube, Telegram, Twitter, Flickr* și altele.

Întru sporirea transparenței și accesibilității procesului legislativ, în anul de referință a fost lansată noua pagină web a Parlamentului – www.parlament.md – care este parte a Sistemului Informațional e-Parlament. Noul portal reflectă informațiile de interes public și prezintă într-o formă accesibilă informații destinate cetățenilor, societății civile și jurnaliștilor. Site-ul oferă un acces ușor la rezultatele voturilor, asigurând o transparență totală a deciziilor luate în cadrul Parlamentului. Acest lucru permite publicului să urmărească în mod direct procesele decizionale.

Proiectele de acte normative sunt acum publicate rapid pe site, în ziua intrării în procedură legislativă, facilitând accesul la informații esențiale și contribuind, astfel, la o mai bună informare a acestora asupra procesului legislativ. Funcționalitățile site-ului permit cetățenilor să urmărească în timp real stadiul proiectelor legislative, oferind o transparență sporită asupra evoluției acestora.

Noul site a fost actualizat cu informații despre structura Parlamentului, activitatea parlamentară, relațiile externe, transparența decizională și despre Secretariatul Parlamentului. Pagina web permite accesul rapid la blocuri de informații de interes major, cum ar fi proiectele de acte normative, ședințele plenare, ale comisiilor permanente, controlul parlamentar, e-Petiții, agenda parlamentară zilnică, ultimele știri, declarații, anunțuri etc. Pagina principală include și linkurile directe spre conturile și paginile Parlamentului de pe rețelele sociale, spre galeriile foto și video ce reflectă activitatea parlamentară, spre transmisiunile în direct ale evenimentelor, dar și spre pagina destinată cetățenilor pentru programarea unei vizite la Parlament. Este inclus și un capitol care reflectă datele statistice privind activitatea parlamentară. În urma unei chestionări realizate la sfârșitul anului 2024, 58 % dintre respondenți consideră că noul site al Parlamentului este accesibil și foarte accesibil, iar 33 % îl consideră moderat accesibil.

¹¹ <https://www.parlament.md/>

Sistemul Informațional e-Parlament conține, pe lângă noul site al Parlamentului, sistemul de management al documentelor legislative și e-Vot, componente care au fost lansate anterior și sunt utilizate în activitatea legislativului.

Componenta e-Vot oferă posibilitatea de a arăta, în timp real, prezența deputaților, cvorumul, aprobarea ordinii de zi, solicitarea de a lua cuvântul, precum și votul electronic. Astfel, procesul de vot este unul transparent, securizat și precis.

CONCLUZII

Raportul anual privind transparența în procesul decizional a fost elaborat în conformitate cu prevederile *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional* și în baza rapoartelor de activitate ale subdiviziunilor Secretariatului Parlamentului¹² responsabile de asigurarea transparenței instituționale, precum și în baza datelor furnizate de către secretariatele comisiilor parlamentare permanente despre nivelul de participare la întrunirile consultative și implicarea societății civile în procesul de luare a deciziilor.

Urmare a analizei datelor prezentate, se constată că numărul în scădere atât a contribuțiilor societății civile, cât și a evenimentelor organizate de comisiile permanente cu participarea societății civile este cauzat de faptul că proiectele care parvin de la Guvern sunt deja supuse consultărilor publice, dar și de faptul că anul 2024 a fost un an electoral.

Secretariatul Parlamentului a continuat activitatea de avizare a proiectelor de acte normative care au avut ca scop armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene, s-a implicat plenar în toate activitățile conexe pregătirilor de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, cum ar fi grupurile de lucru pe clustere și screening-ul bilateral.

În scopul facilitării cooperării și implicării societății civile în actul decizional, a fost creat un nou canal de informare pe platforma de socializare Viber, apreciat pozitiv de reprezentanții societății civile. În acest grup sunt incluși reprezentanți ai societății civile atât de la nivel central, cât și de la nivel regional/local. Implementarea unor instrumente moderne, contribuie la un proces decizional mai deschis și mai informativ.

Parlamentul, fiind o instituție-cheie într-un sistem democratic de guvernare, are un rol esențial în consolidarea democrației și a bunei guvernări. O parte din acest proces implică promovarea în continuare a deschiderii și transparenței în ceea ce privește activitățile parlamentare, datele și documentele produse de instituție. Astfel, Secretariatul Parlamentului va continua implementarea prevederilor Hotărârii Parlamentului nr. 149/2023 privind aprobarea Platformei de dialog și participare civică în procesul decizional al Parlamentului, asigurarea funcționalității consiliilor de experți pe lângă comisiile permanente și va valorifica alte mecanisme de implicare și participare civică în actul guvernării.

Pentru a asigura o transparență mai mare, este esențial ca Parlamentul Republicii Moldova să consolideze mecanismele de consultare publică și să creeze un cadru mai clar pentru participarea cetățenilor la dezbateri și luarea deciziilor. Doar printr-un angajament ferm

¹² <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=RqqNWd%2fOdSc%3d&tabid=211&language=ro-RO>

față de transparență și prin promovarea unei culturi a responsabilității, Parlamentul poate câștiga încrederea cetățenilor și poate deveni un actor cu adevărat reprezentativ pentru interesele acestora.

Accesibilitatea informațiilor legislative și transparentizarea procesului de luare a deciziilor sunt aspecte fundamentale care permit cetățenilor să participe activ la procesul legislativ și să se asigure că acțiunile Parlamentului reflectă interesele lor și respectă principiile democratice.